

**ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ФІТОТЕРАПІЇ**

**СЛОВАЦЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В НІТРИ
ІНСТИТУТ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ В НІТРИ**

УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОДА

САНАТОРІЙ «КВІТКА ПОЛОННИНИ»

ФІТОАШТЕРАПІЯ: ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

**До 20-річчя
НДІ фітотерапії УжНУ**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

(20-21 КВІТНЯ 2012)

УЖГОРОД

SUMMARY

PERSPECTIVES OF THE GINKGO BILOBA PRESCRIPTION IN THE TREATMENT AND PROPHYLAXIS OF THE INTERNAL ORGANS DISEASES

Baschuk T.O., Bachuk-Ponych N.V., Okipniak I.V., Lukashevich I.V., Splavsky O.I.

In the realised investigations we observed an antioxidant, antihypertensive and antyischemic properties of BILOBIL and its positive influence on the quality of life, vegetative nervous system of patients with the chronic heart diseases of ischemic origin.

ЗАСТОСУВАННЯ ГЕПАТОПРОТЕКТОРІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ПЕЧІНКИ

Коваль В.Ю., Архій Е.Й., Ганич О.Т., Рішко Я.Ф., Кіш П.П.

Ужгородський національний університет, Ужгород, Україна

Вступ.

Захворювання печінки займають провідне місце серед хвороб органів травлення. За даними ВОЗ, у світі більше 2 млрд. людей із захворюваннями печінки, що в 100 раз перевищує поширеність ВІЛ-інфекції. Збільшується рівень захворюваності вірусними гепатитами. Частіше зустрічаються захворювання печінки у людей з поєднаною патологією, які потребують застосування гепатопротекторних засобів – препаратів, основною функцією яких є захист клітин печінки від пошкоджуючого впливу різних факторів.

На сьогодні найбільш вживаними гепатопротекторами при захворюваннях печінки є препарати рослинного походження (до 54%). До препаратів рослинного походження відносяться наступні групи:

1. Препарати розторопші плямистої (Силімарин (Silymarin)).
2. Препарати екстракту артишоку (Cynara scolymus).
3. Комбіновані препарати.

1. Препарати розторопші плямистої (Силімарин (Silymarin)).

Найбільш часто серед гепатопротекторів рослинного походження застосовується силімарин, який являє собою екстракт розторопші плямистої (*Silybum marianum*) – рослина із сімейства складноцвітих. Флавоноїд силімарин — суміш 3 ізомерних сполук — силібініну, силікрістину і силідіаніну. Основними ефектами силібініну є мембранопротективний, антиоксидантний і метаболічний.

Форми випуску лікарського засобу: капс. тверді по 172 мг; табл. вкриті оболонкою, по 0.035 г; драже по 35 мг, по 70 мг; капс. по 70 мг, по 140 мг. Торгові назви: ГЕПАРСИЛ ТОВ "Стиролбіофарм".

ДАРСІЛ ЗАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця"; Силібор, Силібор 35, ТОВ "Фармацевтична компанія "Здоров'я"; КАРСИЛ® "Sopharma" JSC, Болгарія; ЛЕГАЛОН 70 "MADAUS GmbH", Німеччина; ЛЕГАЛОН 140 "MADAUS GmbH", Німеччина; СИЛІМАРИН ГЕКСАЛ® "Salutas Pharma GmbH" підприємство компанії "Hexal AG", Німеччина; СИЛІМАРОЛ "Herbapol" Poznan Herbal Company S.A., Польща.

2. Препарати екстракту артишоку (*Synara scolymus*).

Препарати артишоку понад 10 років успішно використовують у терапевтичній і гастроентерологічній практиці при лікуванні гепатобілярної патології. Завдяки вмісту каротиноїдів, аскорбінової кислоти, біофлавоноїдів препарати артишоку, окрім гепатопротективної дії, володіють холеретичною, антиоксидантною, дезінтоксикаційною, гіпохолестеринемічною дією [1, 2].

Форми випуску лікарського засобу: табл., вкриті оболонкою, по 0,2 г; табл., вкриті оболонкою, по 55 мг; капс. по 100 мг; флакони 120 мл; ампули 5 мл. Торгові назви: АРТИХОЛ, ЗАТ "Київський вітамінний завод"; АРТИШОК-АСТРАФАРМ, ТОВ "АСТРАФАРМ"; АРТИШОКУ ЕКСТРАКТ ГЕКСАЛ®, "Salutas Pharma GmbH" підприємство компанії "Hexal AG" для "Hexal AG", Німеччина; ГЕПАБЕЛЬ, Brupharmexport s.p.r.l., Бельгія; ЦИНАРІКС, Pharmazeutische Fabrik MONTAVIT GmbH", Австрія; ХОФІТОЛ, "Laboratoires Rosa-Phytopharma", Франція.

3. Комбіновані препарати.

- *Екстракт рутки лікарської* - 275,0 мг, + *екстракт плодів розторопші плямистої* - від 70,0 мг до 100,0 мг (*Fumaria officinalis* + *Silybum marianum*): ГЕПАБЕНЕ, капс.; виробництва "Merckle GmbH"/"ratiopharm International GmbH", Німеччина.

- *Силімарин* (70 або 140 мг) + *тіаміну мононітрат* (5 мг) + *рибофлавін* (5 мг) + *піридоксину гідрохлорид* (1,5 мг) + *ніацинамід* (45 мг) + *кальцію пантотенат* (25 мг) + *ціанокобаламін* (7,5 мкг): ЛЕВАСІЛ, капс. виробництва "Merpha Ltd", Швейцарія.

- *Екстракт жовчі медичної* – 25,0 мг, *екстракт артишока посівного* – 25,0 мг, *екстракт (порошок) куркуми високої* – 50,0 мг; *допоміжні речовини* – крохмаль, цукроза, магнію карбонат, тальк, акація, шелак, спирт полівініловий, титану діоксид, заліза оксид (коричневий), віск карнауби, парафін: ХОЛІВЕР, таблетки, вкриті оболонкою №100, "Hau Giang Pharmaceutical Joint-Stock Company-NG Pharm.", В'єтнам.

• Кора каперців трав'янистих (*Capparis spinosa*) – 65 мг; насіння шкорію дикого (*Cichorium intybus*) – 65 мг; пасльону чорного (*Solanum nigrum*) – 32 мг; касії західної (*Cassia occidentalis*) – 16 мг; кори терміналії аржуни (*Terminalia arjuna*) – 32 мг; тамариксу гальського (*Tamarix gallica*) – 16 мг; насіння деревію звичайного (*Achillea millefolium*) – 16 мг; заліза оксиду (*Mandur bhasma*) – 33 мг; зброблених водним екстрактом з: екліпти білої (*Eclipta alba*), філантусу гіркокого (*Phyllanthus amarus*), коріння берхавії розлогої (*Boerhaavia diffusa*), стебел тіноспори серцелистої (*Tinospora cordifolia*), коренеплодів редьки посівної (*Raphanus sativus*), плодів ембліки лікарської (*Embllica officinalis*), кореневище свинчатки шейлонської (*Plumbago zeylanica*), насіння ямбелі смородинової (*Embelia ribes*), плодів міраболанового дерева (*Terminalia chebula*), рутки лікарської (*Fumaria officinalis*); допоміжні речовини: магнію стеарат, целюлоза мікрокристалічна, натрію кроскармелоза, натрію карбоксиметилцелюлоза: ЛІВ-52, виробник - "Himalaja Drug Company", Індія.

Полікомпонентні рослинні препарати активізують функціонування видільних систем, маючи багатогранну дію на організм: жовчогінну, гепатопротекторну, антиоксидантну, дезінтоксикаційну, послаблюючу, сечогінну. Проте широкий спектр фармакологічної дії не завжди можна розглядати як позитивний фактор, тому що стимуляція метаболічних процесів в умовах гострих і хронічних гепатитів може призвести до активізації процесу.

Сьогодні проведення порівняльних рандомізованих клінічних досліджень ефективності рослинних препаратів практично неможливе. Це пояснюється як складністю об'єктивної оцінки функціонального стану антиоксидантної системи, так і відмінностями в метаболізмі і характері дії фітопрепаратів. Таким чином, дані доказової медицини щодо результатів застосування багатьох рослинних гепатопротекторів відсутні. Проте багаторічний досвід застосування цих препаратів підтвердив їхню ефективність і добру переносність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артишока екстракт-Здоровье (фармакологические свойства и клиническое применение): Монография / О.Я. Бабак, В.М. Фролов, Н.В. Харченко; Ин-т терапии им. Л.Т. Малой АМН Украины; Киев. мед. акад. последиплом. образования им. П.Л.Шупика; Луган. гос. мед. ун-т.— X.; Луганск: Элтон-2. 2006.— 99 с.

2. Бабак О.Я. Клиническая эффективность препарата хофитол при заболеваниях гепатобилиарной системы / О.Я. Бабак // Сучасна гастроентерол.— 2001.— № 1.— С. 69—73.

SUMMARY

HERBAL HEPATOPROTECTORS USAGE IN TREATMENT OF LIVER DISEASES

Koval V.Y., Arhiy E.J., Hanych O.T., Rishko Ja. F., Kish P.P.

Presented main groups of plant hepatoprotectors - agents of spotted thistle, artichoke field and combined herbal drugs and their possible application in patients with diffuse liver diseases.

РОЗРОБКА БАД ПРОФІЛАКТИЧНО-ЛІКУВАЛЬНОЇ ДІЇ ІЗ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Ортікова В.В., Бузаш В.М., Чундак С.Ю.

Ужгородський національний університет, Ужгород, Україна

Питаннями радіопротекторної дії біофлавоноїдів в Україні займалися ще в до чорнобильський період Чеботарьов І.І. із співробітниками в Інституті онкології МОЗ УРСР, результатом цих та інших досліджень в цьому напрямку став випуск монографії.

Вище згадані автори довели, що біофлавоноїди можуть виступати в ролі «м'яких» радіопротекторів (це в тих випадках коли отримана доза опромінення нейтронами чи гамма-променями знаходилася до кількох Ренген/год), вони навіть довели, що прийом препаратів з вмістом біофлавоноїдів може бути корисним навіть після отримання організмом дози низькофонового опромінення. Ця інформація і викликала в нас інтерес, що сприяло розгортанню робіт по створенню серії радіопротекторів, діючою основою яких є біофлавоноїди.

З іншої сторони, загальновідомо, що Закарпаття в період аварії на ЧАЕС залишилося однією з не багатьох областей, які уникнули забруднення радіонуклідами. А це послужило основою для використання багатьох лікарських рослин, багатих на біофлавоноїди для виготовлення БАД із радіопротекторною дією.

Одним із перших таких БАД із радіопротекторною дією, розроблених на кафедрі ЕОНС і освоєні в промисловому виробництві став Закарпатський бальзам «Легенда Карпат». Однак його недоліком було те, що він був досить дорогим, внаслідок надмірної перевантаженості різноманітними екстрактами (біля 24 екстрактів). У зв'язку з цим, перед нами було поставлено завдання розробити БАД з